

תוכן עניינים מפורט

המשפט המינהלי – סדרי הדין והראיות בבתי המשפט לעניינים מינהליים

1

מבוא

www.bursi.co.il שער ראשון: בתי המשפט לעניינים מינהליים

	פרק ראשון:	בתי המשפט לעניינים מינהליים – מבט היסטורי
7		וחקמתם
	א.	העידן שלפני הקמת בתי המשפט לעניינים מינהליים
9		
	(1)	תקופת בג"צ כמוסד שיפוטי ייחודי
9		כמעט הדין בעניינים מינהליים
	(2)	הקשיים בהיותו של בג"צ ערכאה עליונה שהיא גם ערכאה דיונית
10		
	(3)	החיפוש אתר פתרונות נקודתיים
12		
	(4)	החיפוש אחר פתרונות מערכתיים
14		
	ב.	הקמתם של בתי המשפט לעניינים מינהליים
17		
	ג.	המודל שנבחר לבתי המשפט לעניינים מינהליים
17		
	(1)	כללי
17		

יט

21	(2) ייחוד השופטים	
21	(3) סדרי הדין	
23	בתי המשפט לעניינים מינהליים – עשור ראשון	פרק שני:
25	העשור הראשון	
25	(1) כללי	
25	(2) הרחבת התוספות לחוק	
	(3) נפקויות הקמתם של בתי המשפט לעניינים מינהליים	
27		
28	(4) מבט לעתיד	
31	חוק בתי משפט לעניינים מינהליים	פרק שלישי:
33	א. סעיף 1: מטרה	
35	ב. סעיף 2: הגדרות	
35	(1) "עניינים מינהליים"	
36	(2) "רשות"	
37	(3) "החלטה של רשות"	
38	ג. סעיף 3: בתי משפט לעניינים מינהליים	
41	ד. סעיף 4: הרכב	
43	ה. סעיף 5: סמכות	
43	(1) כללי	
44	(2) הסמכות בעתירות מינהליות	
49	(3) הסמכות העניינית בערעורים מינהליים	
49	(4) הסמכות העניינית בתובענות מינהליות	
50	(5) הסמכות העניינית בעניינים נוספים	
53	ו. סעיף 6: העברת דיון בעתירה מינהלית	
55	ז. סעיף 7: שינוי התוספות	
57	ח. סעיף 8: עילות, סמכויות וסעדים	

60	ט. סעיף 9 : צווי ביניים
61	י. סעיף 10 : רשם
61	(1) הרשם
61	(2) ערעור על החלטת רשם
63	יא. סעיף 11 : ערעור
65	יב. סעיף 12 : בקשת רשות ערעור
70	יג. סעיף 13 : ביצוע ותקנות
73	יד. סעיף 14 : תחולת חוק בתי המשפט
75	טו. סעיפים 15–29 : תיקונים עקיפים
77	טז. סעיף 30 : תחילה
78	יז. סעיף 31 : הוראות מעבר
79	יח. התוספת הראשונה
79	(1) כללי
79	(2) ארנונות
81	(3) חופש המידע
82	(4) חינוך
83	(5) מכרזים
87	(6) רישוי עסקים
89	(7) רשויות מקומיות
94	(8) תכנון ובנייה
98	(9) כלי הירייה
99	(10) מינהל אוכלוסין ועובדים זרים
103	(11) דיור ציבורי
104	(12) תעבורה
105	(13) הסדרת עיסוק
107	(14) ספורט
108	ט. התוספת השנייה

110 כ. התוספת השלישית

שער שני : העתירה המינהלית

113 **פרק רביעי :** העתירה המינהלית ומאפייני סדרי הדין בה

115 (1) עתירות מינהליות

117 (2) הזיקה לסדרי הדין החלים בבג"צ

121 (3) הניתוק מסדר הדין האזרחי

122 (4) מהירות ויעילות

(5) העתירה המינהלית כהליך המבוסס על

124 ראיות המובאות בתצהירים

127 **פרק חמישי :** תקנות סדרי הדין בעתירה המינהלית

129 א. תקנה 1 : הגדרות

131 ב. תקנה 2 : מקום שיפוט

131 (1) תקנה 2(א) – מקום השיפוט – כללי

(2) תקנה 2(א) – סוגיות ביני הסמכות

135 המקומית

(3) תקנה 2(א) – סמכות מקומית בעתירות

140 בעניין דיור ציבורי

141 (4) תקנה 2(ב) – איחוד עתירות

142 (5) תקנה 2(ג) – היעדר מקום שיפוט

(6) תקנה 2(ד) – תחולת תקנה 6א לתקנות

142 סדר הדין האזרחי

154 ג. תקנה 3 : המועד להגשת עתירה

154 (1) כללי

(2) תקנה 3(א) – עתירות שנקבע להן

156 מועד בדין

- (3) תקנה 3(ב) – עתירות שלא נקבע להן מועד בדין 157
- (4) תקנה 3(ג) – הארכת מועדים 160
- (5) מועד תחילתו של "מרוץ הזמן" לצורך תקנה 3 163
- ד. תקנה 4 : שיהוי 165
- ה. תקנה 5 : כתב עתירה 167
- (1) כללי 168
- (2) תקנה 5(א) – מסירת כתב עתירה 168
- (3) תקנה 5(ב) – הפרטים שיש לכלול בכתב העתירה 169
- (4) תקנה 5(ג) – עריכת עתירה ותצהיר 180
- (5) תקנה 5(ד) – צירוף ההחלטה נושא העתירה והמסמכים הנוגעים לעניין 186
- ו. תקנה 6 : משיבים לעתירה 188
- (1) כללי 188
- (2) תקנה 6(א) – המשיבים לעתירה 189
- (3) תקנה 6(א) – חריגים לצירוף משיבים 191
- (4) צירוף משיבים – נושאים דיוניים נוספים 192
- (5) תקנה 6(ב) – משמעות אי הצירוף 194
- (6) תקנה 6(ב) – שיקול הדעת בצירוף בעלי דין ובמחיקתם 196
- (7) תקנה 6(ב) – אופן הצירוף 200
- ז. תקנה 7 : עיון בעתירה 201
- (1) כללי 202
- (2) תקנה 7(1) – תגובה מקדמית 203
- (3) תקנה 7(2) – מחיקה או דחייה על הסף 205

- (4) תקנה 7(3) – הארכת מועד להגשת
208 עתירה
- (5) תקנה 7(4) – השלמות מטעם העותר
208 ותיקון עתירה
- (6) תקנה 7(5) – קביעת דיון מוקדם
211
- (7) תקנה 7(6) – הגשת כתב תשובה
211
- ח. תקנה 8: דיון מוקדם בעתירה
212
- (1) כללי
212
- (2) תקנה 8(1) – סמכות לפי תקנה 7
213
- (3) תקנה 8(2) – הכרעה בעתירה גופה
213
- (4) תקנה 8(3) – מחיקת העתירה או
214 דחייתה
- (5) תקנה 8(4) – הוראות נוספות
215
- ט. תקנה 9: צו ביניים
216
- (1) כללי
217
- (2) מטרת צווי הביניים
218
- (3) תקנה 9(א) – בקשה לצו ביניים
220
- (4) תקנה 9(ב) – דחיית הבקשה על הסף
222
- (5) תקנות 9(ג) ו-9(ד) – תגובת משיב ודיון
222 במעמד הצדדים
- (6) תשובת מבקש לתגובת המשיב
223
- (7) שיקול הדעת השיפוטי בבקשה למתן צו
224 ביניים
- (8) "אורך חייו" של צו הביניים
226
- (9) תקנה 9(ה) – צו ארעי
227
- (10) תקנה 9(ו) – התנאת הצו בתנאים
227 וערוכות
- (11) תקנה 9(ז) – כניסת הצו לתוקפו
229 כתלות בהמצאה

- 230 (12) הערות נוספות
- 232 י. תקנה 10 : כתב תשובה
- 232 (1) כללי
- (2) תקנה 10(א) – המועד להגשת כתב תשובה
- 233 תשובה
- (3) תקנה 10(ב) – הפירוט הנדרש בכתב תשובה
- 234 תשובה
- (4) תקנה 10(ג) – מתכונת כתב התשובה ואימות עובדות בתצהיר
- 234 (5) תקנה 10(ד) – צירוף נוסמכים לכתב התשובה
- 236 (6) תקנה 10(ה) – הסנקציה בגין אי הגשת תצהיר
- 236 יא. תקנה 11 : פרטים נוספים
- 239 (1) כללי
- 240 (2) מנגנון תלת-שלבי
- 241 (3) מטרות ההליך בדבר הפרטים הנוספים
- (4) תקנות 11(א)-(ב) – דרישה לפרטים נוספים
- 244 (5) תקנה 11(ג)
- 245 (6) תקנה 11(ד)
- (7) שיקול הדעת השיפוטי בהכרעה בבקשות לפרטים נוספים
- 247 (8) תקנה 11(ה) – היסיון וסייג למסירת מידע או מסמך
- 250 (9) תקנה 11(ו) – תצהיר נוסף
- 251 יב. תקנה 12 : הגשת מסמך לבית המשפט
- 252 (1) כללי
- 253 (2) תקנה 12(א)

- 254 (3) תקנה 12 (ב)
- 254 (4) תקנה 12 (ג)
- 255 (5) תקנה 12 (ד)
- 255 (6) בין תקנה 11 לתקנה 12
- 256 יג. תקנה 13 : סייג למסירת מידע ומסמכים
- 256 (1) כללי
- 257 (2) תקנה 13 (א)
- 257 (3) תקנה 13 (ב) – טענה בדבר סייג או
- 258 חיסיון
- 258 (4) תקנה 13 (ג) – השופט הדין בבקשה
- 259 (5) תקנה 13 (ד) – זכות טיעון לצד שלישי
- 259 (6) תקנה 13 (ה) – תעודת חיסיון
- 261 יד. תקנה 14 : עיקרי טיעון
- 261 (1) כללי
- 262 (2) תכלית עיקרי הטיעון
- 262 (3) תיחום טענות בעיקרי טיעון
- 262 (4) תקנה 14 (א) – הגשת עיקרי טיעון
- 263 והמוצאתם
- 264 (5) תקנה 14 (ב) – תוכן עיקרי הטיעון
- 264 (6) תקנה 14 (ג) – הדיון על פי עיקרי הטיעון
- 264
- 266 טו. תקנה 15 : ראיות
- 266 (1) כללי
- 268 (2) תקנה 15 (א) – רישא
- 270 (3) תקנה 15 (א) סיפא ותקנה 15 (ב)
- 273 (4) תקנה 15 (ג)

- (5) תקנה 15(ד) – סנקציה בשל אי
התייצבותו של מוצהיר שניתנה לגביו
החלטה 273
- (6) תקנה 15(ה) – חקירת עד שאינו מוצהיר 274
- טז. תקנה 16: סדר הטיעון 275
- (1) כללי 275
- (2) תקנה 16(א) – סדר הטיעון 276
- (3) תקנה 16(ב) – טיעון נוסף 276
- (4) תקנה 16(ג) – סדר חקירת מוצהירים 276
- (5) תקנה 16(ד) – השלמת טיעונים בכתב 277
- יז. תקנה 17: פסק דין 278
- יח. תקנה 18: אי התייצבות 280
- (1) תקנה 18(א) 280
- (2) תקנה 18(ב) 281
- יט. תקנה 19: דיון דחוף 285
- (1) כללי 285
- (2) דיון דחוף לעונת צו ביניים 288
- כ. תקנה 20: סייג לתחולת תקנות סדר הדין
האזרחי 290
- (1) תקנה 20(א) רישא – היעדר תחולה
לתקנות סדר הדין האזרחי 290
- (2) תקנה 20(א) סיפא – החריג 291
- (3) תקנה 20(ב) – החריג – המשך 291
- כא. תקנה 21: העברת דיון בעתירה 292
- כב. תקנה 35: המצאת כתבי בי-דין 295
- כג. תקנה 36: כתבי טענות נוספים 297
- כד. תקנה 37: בקשה תהא בכתב 298
- כה. תקנה 38: שינוי מועדים 299

- 301 כו. תקנה 39: חישוב מועדים
- כו. תקנה 40: ביטול החלטה שניתנה על פי צד אחד
- 302 אחד
- 303 כח. תקנה 41: הוצאות
- 305 כט. תקנה 42: שמירת תוקף
- 306 ל. תקנה 43: עיכוב ביצוע וסעד זמני
- 310 לא. תקנה 44: תקופת פגרה
- 312 לב. תקנה 44א: החלת סדר הדין האזרחי
- 314 לג. תקנה 45: ביטול תקנות סדרי דין
- 316 לד. תקנה 46: תחילה
- 317 לה. תקנה 47: הוראות מעבר

- 319 **פרק שישי: דיני הראיות בעתירה המינהלית**
- א. מאפייניהם של דיני הראיות בעתירות המינהליות
- 321 (1) כללי
- 322 (2) מספר מועט של הליכי בירור ראיתיים
- 323 (3) אקטיביות שיפוטית בבירורים ראיתיים
- 324 (4) אי-סימטריה ראיתית
- 327 ב. נטל ההוכחה
- (1) נטל ההוכחה עם הגשת העתירה
- 327 המינהלית
- (2) נטל ההוכחה בשלבים המאוחרים של העתירה המינהלית
- 329 העתירה המינהלית
- 331 ג. חזקת תקינות המינהל
- (1) כללי
- 331 (2) עוצמתה של החזקה
- 333 (3) תכליותיה
- 338

339	(4) הפרכת החזקה
340	ד. חזקת הפרסום ב"רשומות"
340	(1) החזקה
341	(2) ההיגיון שבחזקה
342	(3) הפרכת החזקה
342	ה. חקירות מצהירים ועדים
342	(1) כללי
	(2) העיקרון בדבר תצהירים ומסמכים ללא חקירות
343	חקירות
345	(3) החרג לכלל
345	(4) השיקולים להתרת חקירות
349	(5) חקירת עדים שאינם מצהירים
351	ו. ראיות ישירות נוספות
351	(1) כללי
351	(2) חוות דעת
354	(3) פרוטוקולים, הקלטות ותמלילים
356	(4) תמונות
357	(5) מפות, תצלומי אוויר, תרשימים
359	(6) ידיעות עיתונאיות
361	(7) פסקי דין והחלטות קודמות
361	(8) דו"חות ביקורת
363	(9) דו"חות נוספים
363	(10) מסמכים פנימיים
367	(11) ביקור במקום
368	ז. ראיות נסיבתיות
	ח. קבלת מידע לפי חוק חופש המידע,
369	התשנ"ח-1998

שער שלישי : הערעור המינהלי

פרק שביעי :	הערעור המינהלי ומאפייניו	373
	(1) כללי	375
	(2) ערכאת ביקורת על החלטה מעין-שיפוטית	375
	(3) המשותף לערעור המינהלי ולעתירה לבג"צ	377
	(4) מיעוט ערעורים מינהליים	378
	(5) מיעוט תקנות ייחודיות	379
	(6) ראיות בערעור המינהלי	379

פרק שמיני :	תקנות סדרי הדין בערעור המינהלי וסוגיות דיוניות נוספות	383
	א. תקנה 22 : מקום שיפוט	385
	ב. תקנה 23 : המועד להגשת ערעור מינהלי	387
	(1) כללי	387
	(2) הארכת מועדים	388
	ג. תקנה 24 : כתב ערעור מינהלי	392
	ד. תקנה 25 : המשיב בערעור	394
	ה. תקנה 26 : העברת חומר לבית המשפט	397
	ו. תקנה 27 : דיון מקדמי בערעור מינהלי	398
	ז. תקנה 28 : הוראות משלימות	399
	ח. ערעור על החלטות ביניים של בתי הדין ושל ועדות הערר	402
	ט. הגבלת הערעור המינהלי לשאלות משפטיות בלבד	406

שער רביעי : התובענה המינהלית

413	התובענה המינהלית	פרק תשיעי :
415	א. התובענה המינהלית – תביעה דו-מחוטית	
415	(1) רקע כללי	
417	(2) מחותה של התובענה המינהלית	
418	(3) הפן המינהלי של התובענה המינהלית	
419	(4) הפן האזרחי של התובענה המינהלית	
	(5) המיעוט היחסי במספרן של התובענות המינהליות	
420		
421	(6) הסמכות העניינית	
421	(7) סדרי הדין	
422	(8) השיהוי בתובענות מינהליות	
426	ב. תקנה 29 : תובענה מינהלית	
427	ג. תקנה 30 : סייג להגשת תובענה מינהלית	
427	(1) כללי	
	(2) היחס שבין עתירה מינהלית לתובענה מינהלית בענייני מכרזים	
428	(3) פרשות רשות הנמלים ורשות השידור, והביקורת עליהן	
430		

שער חמישי : ערעורים

437	ערעור על החלטת רשם	פרק עשירי :
439	(1) כללי	
440	(2) תקנה 31 : ערעור על החלטת רשם	
440	(3) תקנה 32 : הוראות משליכות	

443	פרק אחד-עשר: ערעור לבית המשפט העליון
445	(1) כללי
	(2) תקנה 33: המועד להגשת ערעור
446	ובקשת רשות לערער
448	(3) הארכת מועדים
450	(4) הלכות בהארכת מועד
451	(5) תקנה 34: הוראות משלימות

שער שישי: נושאי סמכות נוספים

	פרק שנים-עשר: חליכים אחרים לפי סעיף 5(4) לחוק בתי משפט לעניינים משפטיים
459	א. סעיף 5(4) לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים
461	(1) כללי
463	(2) הביקורת על סעיף 5(4)
	ב. עתירות לפי סעיף 25 לחוק שחרור על-תנאי מואסר, התשס"א-2001
465	(1) כללי
466	(2) סדרי הדין
468	(3) המותב
469	(4) רשות ערעור
	ג. עתירות לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971
471	(1) כללי
473	(2) סדרי הדין
476	(3) בקשה לרשות ערעור

- ד. עתירות לפי חוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005 478
- ה. עתירות לפי סעיף 4(ג) לחוק העמותות, התש"ם-1980 480
- ו. עתירות להוצאת צווים לחקירת עדים 481
- ז. עתירות בענייני מרשם הבוחרים לפי חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 483
- (1) כללי 483
- (2) עתירות לפי סעיף 46 לחוק הבחירות לכנסת – תיקון פרטי בוחר 483
- (3) סדרי הדין החלים על עתירות לפי סעיף 46 לחוק הבחירות לכנסת 484
- (4) עתירות לפי סעיף 53א(א) לחוק הבחירות לכנסת – שינוי בפנקס הבוחרים 485
- ח. ערעורי בחירות לכנסת לפי סעיף 86 לחוק הבחירות לכנסת 488
- (1) כללי 488
- (2) סדרי הדין בערעורי בחירות לכנסת 489
- ט. עתירות בנושאי בחירות לרשויות המקומיות לפי סעיף 20 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 493
- (1) כללי 493
- (2) סדרי הדין בעתירות לפי סעיף 20 לחוק הרשויות 493
- י. עתירות מינהליות לפי סעיף 42 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 496
- (1) כללי 496

497	(2) סדרי הדין בעתירות לפי סעיף 42 לחוק הרשויות
500	יא. ערעורי בחירות לפי סעיף 72 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965
500	(1) כללי
502	(2) סדרי הדין בערעורי בחירות לרשויות המקומיות
506	(3) נטל ההוכחה בערעור בחירות לרשויות המקומיות
507	(4) בקשות לרשות ערעור

511	א. חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000	נספח חקיקה:
531	ב. תקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000	
553	ג. תקנות נבחרות נתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984	
557	ד. תזכיר חוק בתי משפט לעניינים מינהליים (תיקון מס') (בתי משפט שלום לעניינים מינהליים), התש"ע-2010	

611	מפתח חקיקה	מפתחות:
641	מפתח פסיקה	
693	מפתח נושאי	